

Abstrakt

Tato disertační práce se zabývá literární a žurnalistickou činností prvního československého prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka, kterou se pokoušel ovlivňovat veřejné mínění a vstupoval do aktuálních sporů na nejrůznější témata. Předmětem našeho zájmu je především jeho anonymní publicistika, tedy články a komentáře, které psal pod různými šiframi nebo je publikoval nepodepsané. V tom Masaryk navazoval na svou dřívější činnost válečnou a předválečnou. Po válce však nabylo toto Masarykovo působení zcela jiných rozměrů, neboť již nemohl vystupovat jen jako soukromá osoba. Byl především vnímán jako hlava státu. Jeho politická funkce se tak počala křížit s Masarykovým zvykem vyjadřovat veřejně svoje názory k různým věcem a vstupovat do aktuálního politického a kulturního dění. Tento rozpor, který byl limitován i formálním vymezením pravomocí prezidenta republiky, se Masaryk pokoušel vyřešit (či obcházet) uveřejňováním anonymních článků. V těchto textech se mohl vyjadřovat s daleko větší mírou svobody a otevřenosti, než si mohl dovolit v podepsaných člancích nebo oficiálních projevech. Předkládaná práce si tedy klade za cíl nejen podchytit a shromáždit, ale též analyzovat a interpretovat tuto prezidentovu aktivitu, včetně popisu zázemí a mechanismů, kterými prezident touto cestou realizoval své zásahy do veřejného dění. Práce by se měla také vyrovnat s problematikou Masarykova autorství těchto textů i dalších, které byly někdy prezidentovi připisovány. Disertační práce je členěna do pěti kapitol, které by měly tuto prezidentovu činnost přiblížit z různých úhlů pohledu. První kapitola je věnována klíčové části Masarykovy anonymní publicistiky, tedy článkům, kterými zasahoval do nejrůznějších politických zápasů. V úvodu je též naznačen širší kontext těchto aktivit, například postavení prezidenta v politickém systému nebo struktura a fungování médií v ČSR. Dalším okruhem prezidentova zájmu bylo sledování kulturního dění, zvláště moderní krásné literatury. Mnoho zahraničních titulů také Masaryk českým čtenářům přiblížil v řadě anonymních literárních recenzí. V další části práce je blíže popsáno zázemí, které prezidentovi vůbec umožňovalo tuto skrytou žurnalistickou činnost vykonávat. Byli do ní zasvěceni téměř všichni blízcí Masarykovi spolupracovníci, z nichž někteří byli zároveň i spoluautory jeho textů. Čtvrtá kapitola podává shrnutí prezidentovy anonymní publicistiky včetně přehledů používaných šifer a rozvrstvení periodik, v nichž byly tyto texty uveřejněny. Pátá kapitola pak přibližuje „druhý život“ Masarykovy anonymní publicistiky, který se začal odvíjet bezprostředně po jeho smrti na podzim 1937. Tehdy vydaná edice prezidentových nepodepsaných článků iniciovala velkou tiskovou polemiku, v níž se prezidentovi příznivci i odpůrci pokusili vyrovnat s Masarykovými skrytými zásahy do veřejného života.